

KLASY IV, V, VI, VII, VIII

I. Cele kształcenia – wymagania ogólne (wg podstawy programowej)

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich oraz innych tekstów kultury.
2. Znajomość wybranych utworów z literatury polskiej i światowej oraz umiejętność mówienia o nich z wykorzystaniem potrzebnej terminologii.
3. Kształtowanie umiejętności uczestniczenia w kulturze polskiej i europejskiej, szczególnie w jej wymiarze symbolicznym i aksjologicznym.
4. Rozwijanie zdolności dostrzegania wartości: prawdy, dobra, piękna, szacunku dla człowieka i kierowania się tymi wartościami.
5. Kształcenie postawy szacunku dla przeszłości i tradycji literackiej jako podstawy tożsamości narodowej.
6. Poznawanie wybranych dzieł wielkich pisarzy polskich w kontekście podstawowych informacji o epokach, w których tworzyli.
7. Rozwijanie zainteresowania kulturą w środowisku lokalnym i potrzeby uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych.

II. Kształcenie językowe.

1. Rozwijanie rozumienia wartości języka ojczystego oraz jego funkcji w budowaniu tożsamości osobowej ucznia oraz wspólnot: rodzinnej, narodowej i kulturowej.
2. Rozwijanie rozumienia twórczego i sprawczego charakteru działań językowych oraz formowanie odpowiedzialności za własne zachowania językowe.
3. Poznawanie podstawowych pojęć oraz terminów służących do opisywania języka i językowego komunikowania się ludzi.
4. Kształcenie umiejętności porozumiewania się (słuchania, czytania, mówienia i pisania) w różnych sytuacjach oficjalnych i nieoficjalnych, w tym także z osobami doświadczającymi trudności w komunikowaniu się.
5. Kształcenie umiejętności poprawnego mówienia oraz pisania zgodnego z zasadami ortofonii oraz pisowni polskiej.
6. Rozwijanie wiedzy o elementach składowych wypowiedzi ustnych i pisemnych oraz ich funkcjach w strukturze tekstów i w komunikowaniu się.

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Usprawnianie czynności fonacyjnych, artykulacyjnych i prozodycznych uczniów.
2. Rozwijanie umiejętności wypowiadania się w określonych formach wypowiedzi ustnych i pisemnych.
3. Kształcenie umiejętności wygłaszania, recytacji i interpretacji głosowej tekstów mówionych, doskonalenie dykcji i operowania głosem.
4. Rozpoznawanie intencji rozmówcy oraz wyrażanie intencji własnych, rozpoznawanie języka jako działania (akty mowy).
5. Rozwijanie umiejętności stosowania środków stylistycznych i dbałości o estetykę tekstu oraz umiejętności organizacji tekstu.
6. Poznawanie podstawowych zasad retoryki, w szczególności argumentowania, oraz rozpoznawanie manipulacji językowej.
7. Rozbudzanie potrzeby tworzenia tekstów o walorach estetycznych i podejmowania samodzielnych prób literackich.

IV. Samokształcenie.

1. Rozwijanie szacunku dla wiedzy, wyrabianie pasji poznawania świata i zachęcanie do praktycznego zastosowania zdobytych wiadomości.
2. Rozwijanie umiejętności samodzielnego docierania do informacji, dokonywania ich selekcji, syntezy oraz wartościowania.
3. Rozwijanie umiejętności rzetelnego korzystania ze źródeł wiedzy, w tym stosowania cudzysłowu, przypisów i odsyłaczy oraz szacunku dla cudzej własności intelektualnej.

4. Kształcenie nawyków systematycznego uczenia się oraz porządkowania zdobytej wiedzy i jej pogłębiania.
5. Zachęcanie do rozwijania swoich uzdolnień przez udział w różnych formach poszerzania wiedzy, na przykład w konkursach, olimpiadach przedmiotowych i wykładach oraz rozwijanie umiejętności samodzielnej prezentacji wyników swojej pracy.
6. Rozwijanie umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną w poszukiwaniu, porządkowaniu i wykorzystywaniu pozyskanych informacji.

II. Treści nauczania – wymagania szczegółowe

KLASY IV, V,VI

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich.

Uczeń:

- 1) omawia elementy świata przedstawionego, wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji;
- 2) rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach, ze szczególnym uwzględnieniem ich w prozie realistycznej, fantastycznonaukowej lub utworach fantasy;
- 3) rozpoznaje czytany utwór jako baśń, legendę, bajkę, hymn, przypowieść, mit, opowiadanie, nowelę, dziennik, pamiętnik lub powieść oraz wskazuje jego cechy gatunkowe; rozpoznaje odmiany powieści i opowiadania, np. obyczajowe, przygodowe, detektywistyczne, fantastycznonaukowe, fantasy;
- 4) zna i rozpoznaje w tekście literackim: epitet, porównanie, przenośnię, wyrazy dźwiękonaśladowcze, zdrobnienie, zgrubienie, uosobienie, ożywienie, apostrofę, anaforę, pytanie retoryczne, powtórzenie oraz określa ich funkcje;
- 5) omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu, podtytułu, motto, puenty, punktu kulminacyjnego;
- 6) rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym wers, rym, strofę, refren, liczbę sylab w wersie;
- 7) opowiada o wydarzeniach fabuły oraz ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność;
- 8) odróżnia dialog od monologu, rozumie ich funkcje w utworze;
- 9) charakteryzuje podmiot liryczny, narratora i bohaterów w czytanych utworach; 10) rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową oraz wskazuje ich funkcje w utworze;
- 11) wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy;
- 12) określa tematykę oraz problematykę utworu;
- 13) wskazuje i omawia wątek główny oraz wątki poboczne;
- 14) nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst;
- 15) objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach;
- 16) określa doświadczenia bohaterów literackich i porównuje je z własnymi;
- 17) przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia;
- 18) wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze;
- 19) wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach;
- 20) wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera.

2. Odbiór tekstów kultury.

Uczeń:

- 1) identyfikuje wypowiedź jako tekst informacyjny, publicystyczny lub reklamowy;
- 2) wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio;
- 3) określa temat i główną myśl tekstu;
- 4) dostrzega relacje między częściami wypowiedzi (np. tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie);
- 5) odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych;

- 6) odróżnia informacje o faktach od opinii;
- 7) charakteryzuje komiks jako tekst kultury; wskazuje charakterystyczne dla niego cechy;
- 8) rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do: literatury, teatru, filmu, muzyki, sztuk plastycznych i audiowizualnych;
- 9) wyodrębnia elementy składające się na spektakl teatralny (gra aktorska, reżyseria, dekoracja, charakteryzacja, kostiumy, rekwizyty, muzyka); wyodrębnia elementy dzieła filmowego i telewizyjnego (scenariusz, reżyseria, ujęcie, gra aktorska, muzyka); wskazuje cechy charakterystyczne przekazów audiowizualnych (filmu, programu informacyjnego, programu rozrywkowego);
- 10) rozumie, czym jest adaptacja utworu literackiego (np. filmowa, sceniczna, radiowa) oraz wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją; 11) odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia;
- 12) dokonuje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny (np. rysunek, drama, spektakl teatralny);
- 13) świadomie i z uwagą odbiera filmy, koncerty, spektakle, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży.

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego.

Uczeń:

- 1) rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówki, liczebnik, zaimek, przyimek, spójnik, partykuła, wykrzyknik) i określa ich funkcje w tekście;
- 2) odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych;
- 3) dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi, odróżnia czasowniki dokonane od niedokonanych, rozpoznaje bezosobowe formy czasownika: formy zakończone na -no, -to, konstrukcje z się; rozumie ich znaczenie w wypowiedzeniu oraz funkcje w tekście;
- 4) rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu, trybu i rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, przymiotnika, liczebnika, czasownika i zaimka oraz określa ich funkcje w wypowiedzi; oddziela temat fleksyjny od końcówki; 5) rozumie konstrukcję strony biernej i czynnej czasownika, przekształca konstrukcję strony biernej i czynnej i odwrotnie, odpowiednio do celu i intencji wypowiedzi;
- 6) stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych;
- 7) poprawnie stopniuje przymiotniki i przysłówki, rozumie ich rolę w opisie świata oraz używa we właściwych kontekstach;
- 8) nazywa części zdania i rozpoznaje ich funkcje składniowe w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie, dopełnienie, przydawka, okolicznik);
- 9) określa funkcję wyrazów poza zdaniem, rozumie ich znaczenie i poprawnie stosuje w swoich wypowiedziach;
- 10) rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu, wyróżnia człon nadrzędny i podrzędny oraz typy związków;
- 11) rozpoznaje typy wypowiedzeń, uwzględniając cel wypowiedzi: wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące – rozumie ich funkcje i je stosuje;
- 12) rozpoznaje w tekście typy wypowiedzeń: zdanie pojedyncze, zdania złożone (podrzędnie i współrzędnie), równoważniki zdań, rozumie ich funkcje i stosuje w praktyce językowej;
- 13) przekształca konstrukcje składniowe, np. zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, zdania w równoważniki zdań i odwrotnie.

2. Zróżnicowanie języka.

Uczeń:

- 1) wskazuje główne cechy języka mówionego i języka pisanego;
- 2) posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny;
- 3) używa stylu stosownego do sytuacji komunikacyjnej;

- 4) rozumie dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi; rozpoznaje wyrazy wieloznaczne, rozumie ich znaczenie w tekście oraz świadomie wykorzystuje do tworzenia własnych wypowiedzi;
- 5) rozpoznaje w wypowiedziach związki frazeologiczne, dostrzega ich bogactwo, rozumie ich znaczenie oraz poprawnie stosuje w wypowiedziach;
- 6) rozpoznaje słownictwo neutralne i wartościujące, rozumie ich funkcje w tekście;
- 7) dostosowuje sposób wyrażania się do zamierzonego celu wypowiedzi;
- 8) rozróżnia synonimy, antonimy, rozumie ich funkcje w tekście i stosuje we własnych wypowiedziach;
- 9) zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu.

3. Komunikacja językowa i kultura języka.

Uczeń:

- 1) identyfikuje tekst jako komunikat; rozróżnia typy komunikatu: informacyjny, literacki, reklamowy, ikoniczny;
- 2) identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi;
- 3) określa sytuację komunikacyjną i rozumie jej wpływ na kształt wypowiedzi; 4) rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikacji (np. gest, mimika, postawa ciała);
- 5) rozumie pojęcie głoska, litera, sylaba, akcent; zna i stosuje reguły akcentowania wyrazów;
- 6) stosuje intonację poprawną ze względu na cel wypowiedzi;
- 7) rozumie, na czym polega etykieta językowa i stosuje jej zasady.

4. Ortografia i interpunkcja.

Uczeń:

- 1) pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni;
- 2) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, średnika, nawiasu.

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki.

Uczeń:

- 1) uczestniczy w rozmowie na zadany temat, wydziela jej części, sygnały konstrukcyjne wzmacniające więź między uczestnikami dialogu, tłumaczące sens; 2) rozróżnia argumenty odnoszące się do faktów i logiki oraz odwołujące się do emocji;
- 3) tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny; rozumie rolę akapitów w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi;
- 4) dokonuje selekcji informacji;
- 5) zna zasady budowania akapitów;
- 6) rozróżnia i wskazuje środki perswazji, rozumie ich funkcję.

2. Mówienie i pisanie.

Uczeń:

- 1) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis, list, sprawozdanie (z filmu, spektaklu, wydarzenia), dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, opis przeżyć wewnętrznych, charakterystyka, tekst o charakterze argumentacyjnym; 2) wygłasza z pamięci tekst, ze zrozumieniem oraz odpowiednią intonacją, dykcją, właściwym akcentowaniem, z odpowiednim napięciem emocjonalnym i z następstwem pauz;
- 3) tworzy plan odtwórczy i twórczy tekstu;
- 4) redaguje notatki;
- 5) opowiada o przeczytanym tekście;

- 6) rozróżnia współczesne formy komunikatów (np. e-mail, SMS) i odpowiednio się nimi posługuje, zachowując zasady etykiety językowej;
- 7) tworzy opowiadania związane z treścią utworu, np. dalsze losy bohatera, komponowanie początku i zakończenia na podstawie fragmentu tekstu lub na podstawie ilustracji;
- 8) redaguje scenariusz filmowy na podstawie fragmentów książki oraz własnych pomysłów;
- 9) wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach.

IV. Samokształcenie.

Uczeń:

- 1) doskonalą ciche i głośne czytanie;
- 2) doskonalą różne formy zapisywania pozyskanych informacji;
- 3) korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach, gromadzi wiadomości, selekcjonuje informacje;
- 4) zna i stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych (np. w bibliotekach szkolnych oraz on-line);
- 5) korzysta ze słowników ogólnych języka polskiego, także specjalnych, oraz słownika terminów literackich;
- 6) zwraca uwagę na typy definicji słownikowych, określa ich swoistość;
- 7) rozwija umiejętność krytycznej oceny pozyskanych informacji;
- 8) poznaje życie kulturalne swojego regionu;
- 9) rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną oraz zasobami internetowymi i wykorzystuje te umiejętności do prezentowania własnych zainteresowań

KLASY VII, VIII

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich.

Uczeń:

- 1) rozpoznaje rodzaje literackie: epika, liryka i dramat; wymienia cechy charakterystyczne dla poszczególnych rodzajów;
- 2) przypisuje utwór literacki do właściwego rodzaju literackiego;
- 3) rozróżnia gatunki epiki, liryki, dramatu, w tym: pamiętnik, dramat, komedia, fraszka, hymn, sonet, pieśń, tren, ballada – i wymienia ich podstawowe cechy;
- 4) wskazuje elementy dramatu: akt, scena, tekst główny, tekst poboczny (didaskalia), monolog, dialog;
- 5) rozpoznaje w tekście literackim: symbol, alegorię, eufemizm, neologizm, zdrobnienie, zgrubienie i określa ich funkcje;
- 6) określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną;
- 7) określa wartości estetyczne poznawanych tekstów literackich;
- 8) określa znaczenia symboliczne w tekstach kultury;
- 9) wykorzystuje w objaśnianiu sensów tekstów literackich elementy wiedzy o historii i kulturze;
- 10) dokonuje interpretacji głosowej czytanych i wygłaszanych tekstów.

2. Czytanie tekstów kultury.

Uczeń:

- 1) nazywa elementy i interpretuje dzieła sztuki (obraz, grafika, rzeźba, fotografia);
- 2) określa wartości estetyczne poznawanych tekstów kultury.

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego.

Uczeń:

- 1) rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny, rodzinę wyrazów, podstawę słotwórczą, rdzeń i formant w wyrazach pochodnych; wskazuje funkcje formantów

w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym, rozumie realne i słowotwórcze znaczenie wyrazu;

2) zna zasady tworzenia wyrazów złożonych, odróżnia ich typy;

3) rozpoznaje imiesłowy, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany, stosuje imiesłowy równoważnik zdania i rozumie jego funkcje; przekształca go na zdanie złożone i odwrotnie;

4) rozróżnia wypowiedzenia wielokrotnie złożone;

5) odróżnia mowę zależną i niezależną, przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie.

2. Zróżnicowanie języka.

Uczeń:

1) rozumie znaczenie homonimów;

2) wyróżnia środowiskowe odmiany języka.

3. Komunikacja językowa i kultura języka.

1) Uczeń wie, na czym polega grzeczność językowa i stosuje ją w wypowiedziach.

4. Ortografia i interpunkcja.

Uczeń:

1) wykorzystuje wiedzę o wymianie głosek w wyrazach pokrewnych oraz w tematach fleksyjnych wyrazów odmiennych;

2) poprawnie przytacza cudze wypowiedzi, stosując odpowiednie znaki interpunkcyjne.

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Retoryka i stylistyka praktyczna.

Uczeń:

1) funkcjonalnie wykorzystuje retoryczne środki językowe oraz rozumie ich oddziaływanie na odbiorcę;

2) tworzy logiczną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny; rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych;

3) wykorzystuje znajomość zasad tworzenia tezy i hipotezy oraz argumentów przy tworzeniu rozprawki oraz innych tekstów argumentacyjnych;

4) rozróżnia i wskazuje środki perswazji w tekstach reklamowych, określa ich funkcję.

2. Mówienie i pisanie.

Uczeń:

1) tworzy spójne wypowiedzi pisemne w następujących formach gatunkowych: recenzja, rozprawka;

2) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, np. skraca, streszcza, rozbudowuje.

IV. Samokształcenie.

Uczeń:

1) odróżnia informacje o faktach od opinii;

2) rzetelne, z poszanowaniem praw autorskich, korzysta z informacji;

3) stosuje zasady higieny pracy umysłowej.

1. Czytanie utworów literackich.

Uczeń:

1) rozpoznaje rodzaje literackie: epika, liryka i dramat; wymienia cechy charakterystyczne dla poszczególnych rodzajów;

2) przypisuje utwór literacki do właściwego rodzaju literackiego;

3) rozróżnia gatunki epiki, liryki, dramatu, w tym: pamiętnik, dramat, komedia, fraszka, hymn, sonet, pieśń, tren, ballada – i wymienia ich podstawowe cechy;

4) wskazuje elementy dramatu: akt, scena, tekst główny, tekst poboczny (didaskalia), monolog, dialog;

5) rozpoznaje w tekście literackim: symbol, alegorię, eufemizm, neologizm, zdrobnienie, zgrubienie i określa ich funkcje;

- 6) określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną;
- 7) określa wartości estetyczne poznawanych tekstów literackich;
- 8) określa znaczenia symboliczne w tekstach kultury;
- 9) wykorzystuje w objaśnianiu sensów tekstów literackich elementy wiedzy o historii i kulturze;
- 10) dokonuje interpretacji głosowej czytanych i wygłaszanych tekstów.

2. Czytanie tekstów kultury.

Uczeń:

- 1) nazywa elementy i interpretuje dzieła sztuki (obraz, grafika, rzeźba, fotografia);
- 2) określa wartości estetyczne poznawanych tekstów kultury.

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego.

Uczeń:

- 1) rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny, rodzinę wyrazów, podstawę słowotwórczą, rdzeń i formant w wyrazach pochodnych; wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym, rozumie realne i słowotwórcze znaczenie wyrazu;
- 2) zna zasady tworzenia wyrazów złożonych, odróżnia ich typy;
- 3) rozpoznaje imiesłowy, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany, stosuje imiesłowy równoważnik zdania i rozumie jego funkcje; przekształca go na zdanie złożone i odwrotnie;
- 4) rozróżnia wypowiedzenia wielokrotnie złożone;
- 5) odróżnia mowę zależną i niezależną, przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie.

2. Zróżnicowanie języka.

Uczeń:

- 1) rozumie znaczenie homonimów;
- 2) wyróżnia środowiskowe odmiany języka.

3. Komunikacja językowa i kultura języka.

Uczeń wie, na czym polega grzeczność językowa i stosuje ją w wypowiedziach.

4. Ortografia i interpunkcja.

Uczeń:

- 1) wykorzystuje wiedzę o wymianie głosek w wyrazach pokrewnych oraz w tematach fleksyjnych wyrazów odmiennych;
- 2) poprawnie przytacza cudze wypowiedzi, stosując odpowiednie znaki interpunkcyjne.

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Retoryka i stylistyka praktyczna.

Uczeń:

- 1) funkcjonalnie wykorzystuje retoryczne środki językowe oraz rozumie ich oddziaływanie na odbiorcę;
- 2) tworzy logiczną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny; rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych;
- 3) wykorzystuje znajomość zasad tworzenia tezy i hipotezy oraz argumentów przy tworzeniu rozprawki oraz innych tekstów argumentacyjnych;
- 4) rozróżnia i wskazuje środki perswazji w tekstach reklamowych, określa ich funkcję.

2. Mówienie i pisanie.

Uczeń:

- 1) tworzy spójne wypowiedzi pisemne w następujących formach gatunkowych: recenzja, rozprawka;
- 2) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, np. skraca, streszcza, rozbudowuje.

IV. Samokształcenie.

Uczeń:

- 1) odróżnia informacje o faktach od opinii;
- 2) rzetelne, z poszanowaniem praw autorskich, korzysta z informacji;
- 3) stosuje zasady higieny pracy umysłowej.

III. Cele przedmiotowego systemu oceniania

- Poinformowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych.
- Wspieranie ucznia w samodzielnym planowaniu swojego rozwoju.
- Motywowanie ucznia do dalszej pracy.
- Dostarczenie rodzicom i nauczycielom informacji o postępach, trudnościach i uzdolnieniach ucznia.
- Umożliwienie nauczycielowi doskonalenia organizacji i metod pracy dydaktyczno- wychowawczej.

IV. Ocenianie

1. Ogólne kryteria ocen z języka polskiego dla klas 4-8

Ocena celująca

Uczeń:

- samodzielnie rozwiązuje problemy i ćwiczenia o dużym stopniu trudności,
- nie powiela cudzych pomysłów i poglądów, potrafi krytycznie ustosunkować się do językowej, literackiej i kulturalnej rzeczywistości,
- czyta ze zrozumieniem teksty literackie, potrafi interpretować teksty przewidziane w programie,
- potrafi przygotować twórczą i oryginalną recytację, inscenizację,
- w mowie i piśmie posługuje się bogatym słownictwem i poprawnym językiem, poprawnie stosuje reguły ortograficzne nawet w trudnych wyrazach
- aktywnie uczestniczy w lekcji i zajęciach pozalekcyjnych związanych z językiem polskim (np. udział w akademiach, inscenizacjach, współpracuje z gazetką szkolną),
- regularnie odrabia prace domowe i zadania dodatkowe,
- systematycznie pracuje w czasie pracy samodzielnej na lekcji,
- osiąga sukcesy w konkursach polonistycznych.

Ocena bardzo dobra

Uczeń:

- w wyczerpującym stopniu opanował materiał przewidziany w programie,
- samodzielnie lub z niewielką pomocą nauczyciela rozwiązuje problemy i ćwiczenia,
- czyta ze zrozumieniem teksty literackie przewidziane w programie, podejmuje próby samodzielnej interpretacji,
- przygotowuje ciekawe prezentacje, recytacje i inscenizacje,
- wypowiada się w sposób poprawny i precyzyjny,
- aktywnie uczestniczy w lekcji,
- regularnie odrabia prace domowe i często wykonuje prace nieobowiązkowe,
- sporadycznie popełnia błędy ortograficzne,

Ocena dobra

Uczeń:

- w zakresie wiedzy przedmiotowej ma niewielkie braki,

- samodzielnie rozwiązuje zadania o niewielkim lub średnim stopniu trudności, trudniejsze z pomocą nauczyciela,
- czyta ze zrozumieniem, samodzielnie potrafi znaleźć w tekście potrzebne informacje,
- w wypowiedziach ustnych i pisemnych popełnia niewiele błędów językowych i stylistycznych,
- stosuje reguły ortograficzne, popełnia niewiele błędów,
- bierze czynny udział w lekcji,
- regularnie odrabia prace domowe, czasem także nieobowiązkowe,
- zeszyt, praca własna jw.

Ocena dostateczna

Uczeń:

- posiada podstawowe wiadomości przewidziane programem, choć jego wiedza jest fragmentaryczna, ma problemy z samodzielnym jej wykorzystaniem,
- trudniejsze problemy i ćwiczenia rozwiązuje przy pomocy nauczyciela,
- wypowiada się w zasadzie poprawnie, choć zasób jego słownictwa nie jest bogaty, nie popełnia rażących błędów językowych,
- sporadycznie zabiera głos na lekcji,
- odrabia obowiązkowe prace domowe.

Ocena dopuszczająca

Uczeń:

- ma duże braki w wiedzy,
- nawet proste zadania wykonuje przy pomocy nauczyciela,
- nie potrafi samodzielnie przeczytać ze zrozumieniem tekstu literackiego,
- w wypowiedziach ustnych i pisemnych popełnia dużo błędów, ma ubogie słownictwo i trudności z formułowaniem nawet prostych zdań,
- nie jest aktywny na lekcji, ale wykazuje chęć do pracy,
- często nie potrafi samodzielnie wykonać pracy domowej,
- nie pracuje systematycznie w czasie pracy własnej.

Ocena niedostateczna

Uczeń:

- nie opanował nawet podstawowych wiadomości,
- nie potrafi wykonać zadania nawet przy pomocy nauczyciela,
- wykazuje się niechęcią do nauki,
- nie rozumie poleceń nauczyciela,
- nie odrabia prac domowych,
- nie pracuje w czasie pracy własnej.

2. Szczegółowe kryteria oceniania wypowiedzi ustnych i pisemnych.

a) Kryteria oceniania dyktand

- jako błąd ortograficzny podstawowy (zaznaczany symbolem „ort.”) traktowany jest błędny zapis: „rz”, „ż”, „ó”, „u”, „ch”, „h”, wielka/miała litera, łączna/rozdzielna pisownia przeczenia „nie” w wyrazach
- jako błąd ortograficzny drugorzędny (zaznaczany symbolem „ort.”) traktowany jest błędny zapis zmiękczeń, głosek nosowych („ę”, „ą”), głosek dźwięcznych/bezdźwięcznych (np. „d”- „t”, itp.) w wyrazach

- jako błąd interpunkcyjny (zaznaczany symbolem „i.”) traktowany jest brak przecinka, kropki lub innego znaku interpunkcyjnego we właściwym miejscu lub postawienie go w miejscu niewłaściwym
- dwa błędy drugorzędne traktujemy jako jeden błąd podstawowy
- dwa błędy interpunkcyjne traktujemy jako jeden błąd podstawowy

Sposób przeliczenia błędów na ocenę dyktanda w klasach 4-5

- 0 błędów – celujący (6)
- 1 - 2 błędy- bardzo dobry (5)
- 3 - 4 błędy – dobry (4)
- 5- 6 błędów - dostateczny (3)
- 7 - 8 błędów - dopuszczający (2)
- 9 -10 błędów - niedostateczny (1)

Sposób przeliczenia błędów na ocenę dyktanda w klasach 6-8

- 0 błędów – celujący (6)
- 1 błąd - bardzo dobry (5)
- 2 błędy – dobry (4)
- 3 - 4 błędy - dostateczny (3)
- 5 - 6 błędów - dopuszczający (2)
- 7 - 8 błędów- niedostateczny (1)

b) Kryteria oceniania wypowiedzi pisemnych.

1. Realizacja tematu wypowiedzi (2 pkt)

- wypowiedź jest zgodna z formą wskazaną w poleceniu
- w wypowiedzi ujęte zostały wszystkie kluczowe elementy tematu, np. czy uczeń w odpowiedni sposób odwołał się do lektury wskazanej w poleceniu
- wypowiedź jest w całości na temat

Uwaga: Jeżeli za wypowiedź przyznano 0 pkt w *kryterium Realizacja tematu wypowiedzi*, we wszystkich pozostałych kryteriach przyznaje się 0 pkt.

2. Elementy twórcze/retoryczne (5 pkt)

3. Kompetencje literackie i kulturowe (2 pkt)

4. Kompozycja tekstu (2 pkt)

5. Styl (2 pkt)

6. Język (4 pkt)

7. Ortografia (2 pkt)

8. Interpunkcja (1 pkt)

UWAGI DODATKOWE

- Praca pisemna może być oceniana w skali „1” - „6”. Za pracę nie na temat uczeń (np. jeżeli w wypowiedzi uczeń w ogóle nie odwołał się do treści lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu) otrzymuje ocenę niedostateczną bez względu na pozostałe walory pracy. Uczeń może poprawić pracę, wykonując ją ponownie zgodnie z tematem.
- Ocenę celującą za pracę stylistyczną otrzymuje uczeń, który nie popełnił błędów ortograficznych, interpunkcyjnych, językowych i rzeczowych, zastosował interesującą formę wypowiedzi, wprowadził środki celowo wzbogacające wypowiedź i wykazał się wrażliwością polonistyczną.

c) Kryteria oceniania wypowiedzi ustnych.

Przy ocenie odpowiedzi/wypowiedzi ustnej bierze się pod uwagę następujące kryteria:

- zgodność wypowiedzi z tematem,
- stopień wyczerpania treści,
- rozwinięcie odpowiedzi w ramach określonej koncepcji ucznia
- spójność i logiczne uporządkowanie wypowiedzi,

- płynność mówienia,
- dobór słownictwa, przestrzeganie poprawności językowej.

d) Recytacja

Przy ocenie **recytacji** bierze się pod uwagę następujące kryteria:

- znajomość tekstu (ilość pomyłek, „zacięć”),
- wyraźne mówienie (uczeń jest słyszany i rozumiany),
- właściwe tempo mówienia (dostosowane do sytuacji ukazanej w wierszu lub we fragmencie prozy, przestrzeganie znaków interpunkcyjnych),
- dostosowanie sposobu mówienia do sytuacji ukazanej w tekście (uczeń głosem wyraża uczucia, zaciekawia, wzrusza itp.).

d) Współpraca w grupie.

Przy ocenie pracy w grupie bierze się pod uwagę następujące kryteria:

- ogólne zaangażowanie w pracę grupy,
- bezpośredni wkład w realizację powierzonego zadania,
- stopień wywiązania się z pełnionej funkcji,
- umiejętności współpracy z innymi,
- rozumienie własnej sytuacji w grupie.

Praca w grupie może być oceniana w skali „1” – „6”. Indywidualna ocena ucznia nie musi być taka sama, jak oceny jego kolegów z grupy, zależy bowiem od jego indywidualnego zaangażowania

3. Postępy ucznia w nauce ocenia się, biorąc pod uwagę:

- wiadomości (objęte podstawą programową i realizowanym programem nauczania),
- umiejętności wynikające ze specyfiki danego przedmiotu,
- samodzielność pracy,
- aktywność na lekcji,
- pozytywne nastawienie i zainteresowanie przedmiotem,
- zaangażowanie, rzetelność, systematyczność,
- uczestnictwo w lekcji wyrażone pracą z podręcznikiem, zeszytem i zeszytem ćwiczeń,
- aktywna praca w grupie,
- uczestnictwo w konkursach, zajęciach pozalekcyjnych.

4. Formy pracy ucznia podlegające ocenianiu:

- **prace klasowe w klasach 5-8** (minimum 2 razy w półroczu po omówieniu lektury, zapowiedziane i zapisane do dziennika lekcyjnego z dwutygodniowym wyprzedzeniem, poprzedzone lekcją powtórzeniową)
- **testy z działu w klasach 4-8** (minimum 2 razy w półroczu zapowiedziane i zapisane do dziennika lekcyjnego z tygodniowym wyprzedzeniem, poprzedzone lekcją powtórzeniową)
- **sprawdziany z wiedzy gramatycznej lub teoretyczno- literackiej w klasach 4-8** (minimum 2 razy w półroczu zapowiedziane i zapisane do dziennika lekcyjnego tygodniowym wyprzedzeniem, poprzedzone lekcją powtórzeniową)
- **sprawdziany ze znajomości lektury w klasach 4-8** (minimum 2 razy w półroczu zapowiedziane i zapisane do dziennika lekcyjnego tygodniowym wyprzedzeniem, informacja o terminie rozpoczęcia omawiania lektury podana do zeszytu przedmiotowego z co najmniej miesięcznym wyprzedzeniem)

- **testy diagnozujące w klasach 4-8** (badające przyrost wiadomości i umiejętności uczniów (na wejściu i wyjściu) – zapowiedziane z tygodniowym wyprzedzeniem)
- **dyktanda** (minimum 3 razy w półroczu zapowiedziane i zapisane do dziennika lekcyjnego z tygodniowym wyprzedzeniem, poprzedzone lekcją powtórzeniową)
- **kartkówki** (obejmujące zakres treściowy ostatnich 1-3 tematów, czas przeznaczony na karkówkę nie może przekroczyć 1/3 lekcji)
- **prace pisemne** (sprawdzające poziom opanowania umiejętności redagowania form wypowiedzi pisemnych)
- **wypowiedzi ustne**
- **zadania domowe**
- **recytacja utworu poetyckiego lub prozatorskiego**
- **inne:** aktywność, praca w zespole, prace dodatkowe.

5. Zasady obowiązujące w ocenianiu ustnych i pisemnych wypowiedzi ucznia.

- Uczeń może otrzymać z prac klasowych, sprawdzianów, karkówek oceny według następujących kryteriów obejmujących procent ich wykonania:
100% - celujący (6)
90% - 99% - bardzo dobry (5)
70% - 89% - dobry (4)
51% - 69% - dostateczny (3)
30% - 50% - dopuszczający (2)
0% - 29% - niedostateczny (1)
- Prace klasowe i sprawdziany są obowiązkowe.
- Oceny z prac klasowych i sprawdzianów można poprawić w ciągu dwóch tygodni od sprawdzenia ich przez nauczyciela.
- Poprawiona ocena wpływa na klasyfikacyjną ocenę śródroczną i roczną
- Ocenę z poprawy wpisuje się do dziennika lekcyjnego, jeśli jest ona wyższa od pierwotnie uzyskanej. Ma ona wpływ na śródroczną i roczną ocenę klasyfikacyjną z przedmiotu.
- Uczeń, który nie przystąpił do sprawdzianu, pracy klasowej, pisze pracę pisemną w terminie uzgodnionym z nauczycielem przedmiotu.
- Uczeń, który z przyczyn usprawiedliwionych nie zgłosił się i nie pisał pracy klasowej, sprawdzianu w terminie uzgodnionym z nauczycielem, uzgadnia z nauczycielem nowy termin, jednak nie dłuższy niż tydzień od pierwszego ustalonego terminu.
- Uczeń, który dwukrotnie, mimo uzgodnionego z nauczycielem terminu, nie przystąpił do pisania pracy klasowej lub sprawdzianu, nie zalicza danej umiejętności, co ma wpływ na śródroczną i roczną ocenę klasyfikacyjną.
- Oceny z kartkówek można poprawić po wcześniejszym uzgodnieniu z nauczycielem.
- Kartkówki, odpowiedzi ustne mogą, ale nie muszą, być zapowiadane przez nauczyciela. Uczeń może być odpytany z bieżącego materiału w formie ustnej lub pisemnej (kartkówki) na każdej lekcji.
- Oceny z diagnozy wstępnej, końcowej oraz bieżącej nie podlegają poprawie.
- Trzy razy w półroczu uczeń może zgłosić nieprzygotowania do lekcji (nieprzygotowanie rozumiane jest jako: brak pracy domowej, brak zeszytu, podręcznika, ćwiczeń, nieutrwalenie wiadomości z poprzedniej lekcji).

V. Dostosowanie PSO z języka polskiego do możliwości uczniów ze specjalnymi wymaganiami edukacyjnymi.

1. Tolerancja błędów językowych, ortograficznych i interpunkcyjnych przy ocenianiu prac i ćwiczeń redakcyjnych wynosi 50% więcej niż u innych uczniów, pod warunkiem spełnienia kryterium długości pracy.
2. Kryteria oceniania dyktand:
0 bł. – celujący (6)
1 - 3 bł. – bardzo dobry (5)
4 - 6 bł. - dobry (4)
7 - 10 bł. - dostateczny (3)
11 - 14 bł. - dopuszczający (2)
15 i więcej bł. - niedostateczny (1)
3. Uczniowie mają możliwość poprawy dyktanda w terminie do dwóch tygodni. Uczniowie poprawiają dyktanda „do skutku” (bezbłędne przepisanie tekstu dyktanda z uwzględnieniem poprawek nanoszonych przez nauczyciela).
4. Przy ocenie ćwiczeń redakcyjnych uczniów ze stwierdzoną dysleksją rozwojową nie bierze się pod uwagę poprawności ortograficznej i interpunkcyjnej, a odpowiednio: komunikatywność wypowiedzi oraz realizację tematu, z pominięciem zaburzeń strony graficznej pisma.
5. Uczniowie ze stwierdzoną dysleksją rozwojową mają prawo do wydłużonego czasu pracy podczas sprawdzianów, prac klasowych, kartkówek, wypowiedzi ustnych.
6. Uczniowie ze stwierdzoną dysleksją rozwojową lub dysgrafią mogą domowe prace pisemne przygotowywać na komputerze po wcześniejszym uzgodnieniu z nauczycielem.
7. Uczniowie ze stwierdzoną dysortografią piszą dyktando po wcześniejszym zapoznaniu się z tekstem.
8. Nauczyciel uwzględnia przy ocenianiu indywidualne zalecenia poradni psychologiczno-pedagogicznej zapisane w opiniach poszczególnych uczniów.